

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-328-57>

УДК 330.3

ІВАНЮК Уляна

Національний університет «Львівська політехніка»

<https://orcid.org/0000-0001-8845-9120>

e-mail: ivaniuk_ulana@gmail.com

МИКИТА Назарій

Національний університет «Львівська політехніка»

<https://orcid.org/0009-0006-0447-8628>

ІНСТРУМЕНТАРІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ТУРБУЛЕНТНОСТІ

У дослідженні робиться акцент на критично складних умовах бізнес-середовища України в умовах війни, що істотно ускладнює не лише аспекти фінансово-економічної ефективності, але життєздатності українських підприємств як провідної функції менеджменту. З таких позицій метою дослідження визначено формування інструментарію забезпечення економічної стійкості вітчизняних підприємств в умовах турбулентності. Констатовано, що в середовищі повномасштабної війни та обумовленої нею критичної турбулентності в разі актуалізувалася проблематика досягнення належного рівня економічної стійкості вітчизняного бізнесу. Визначено комплекс управлінських завдань в економічній сфері, орієнтованих на забезпечення економічної стійкості бізнесу в умовах нестабільності. Узагальнено підходи до організації системи забезпечення економічної стійкості підприємств. Визначено провідні заходи, які слід реалізувати в цілях досягнення належного рівня економічної стійкості вітчизняних суб'єктів господарювання в умовах високого рівня турбулентності.

Ключові слова: економіка підприємства, менеджмент, економічна стійкість, безпека, життєздатність, війна, турбулентність, економічна нестабільність, криза.

IVANIUK Ulana, MYKYTA Nazariy

Lviv Polytechnic National University

TOOLS FOR ENSURING THE ECONOMIC STABILITY OF DOMESTIC ENTERPRISES IN CONDITIONS OF TURBULENCE

The study focuses on the critically difficult conditions of Ukraine's business environment during the war, which significantly complicates not only the aspects of financial and economic efficiency, but its viability as a leading function of management. From such positions, the purpose of the research is to form a toolkit for ensuring the economic stability of domestic enterprises in turbulent conditions. It is shown that in the environment of a full-scale war and the critical turbulence caused by it, the issue of achieving the appropriate level of economic stability as the ability to counter the challenges, risks and threats of modernity has become relevant many times. The following managerial tasks for strengthening the economic viability of enterprises are indicated: (1) careful financial planning, (2) high-quality and balanced risk management, (3) optimization of financial resources, (4) permanent credit and financial monitoring, (5) tax planning. Approaches to the organization of the system for ensuring the economic sustainability of business are defined: strategic planning, technological innovations, management of intellectual and personnel support, continuous improvement, stakeholder approach. Leading measures that should be implemented in order to achieve the appropriate level of economic stability of domestic business entities in conditions of a high level of turbulence have been identified: (1) financial planning and budgeting, (2) cost rationalization, (3) risk management, (4) tax planning, (5) expansion of funding sources, (6) liquidity control, (7) improvement of management accounting and reporting.

Keywords: enterprise economy, management, economic stability, security, viability, war, turbulence, economic instability, crisis.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Гарантування економічної безпеки та життєздатності підприємства – провідна функція менеджменту. Такий висновок обумовлюється тим, що в разі банкрутства питання фінансово-економічної ефективності, мотивації персоналу чи високої якості менеджменту абсолютно нівелюються та стають не важливими.

З іншого боку, критично складні умови війни та обумовлена нею економічна турбулентність в разі актуалізують питання безпеки, ретельного планування та забезпечення економічної стійкості вітчизняних суб'єктів бізнесу. Як відомо, економічна стійкість є характеристикою спроможності суб'єкта господарювання протидіяти зовнішнім та внутрішнім дестабілізуючим впливам, протистояти викликам та загрозам сучасності, зберігаючи при цьому прийнятні (або хоча б мінімально допустимі) характеристики фінансово-економічного стану, ефективності, ліквідності та платоспроможності, здатності фінансувати (обслуговувати) поточну виробничу і фінансово-господарську діяльність, забезпечувати залучення ресурсів та фінансування витрат.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Вкажімо на те, що теоретико-методичною основою дослідження проблематики економічної стійкості суб'єктів господарювання є результати наукових пошукувань з питань стійкості соціально-

економічних систем, які широко поширені на вищих (в порівнянні з мікроекономічним рівнем) рівнях системної ієрархії управління національним господарством. Мова йде, до прикладу, про потенціал резилентності соціально-економічної системи країни (У. Іванюк [1,с.80-87]), резилентність в середовищі глобальної нестабільності [2], резилентність регіональної економіки [3] і т. п.

Однак, у пізніших публікаціях питання резилентності та економічної стійкості поширилося й на рівень суб'єктів господарювання. Спершу у формі провідних фінансових коефіцієнтів, на кшталт, ліквідності і платоспроможності (О. Люта та ін. [4,с.14-23], О. Лопатинська та ін. [5,с.221-228]), фінансової стійкості (М. Денисенко, О. Зазимко [6,с.52-58;8,с.61-65]), надалі – ефективності господарювання, що створює належні передумови для довгострокового стабільного функціонування й розвитку підприємства (Д. Попович, О. Алімов [7,с.31-35]).

У низці публікацій, присвячених проблематиці економічної стійкості суб'єктів господарювання, справедливо узагальнюється, що її гарантування є складним і системним процесом, відтак, управління в цій сфері ґрунтується на відповідному механізмі, системі тощо. Такому способу й точці зору на економічну стійкість суб'єктів бізнесу присвячені публікації Я. Качмарика, П. Куцика та ін. [9,с.82-88], Ю. Костенка та ін. [10], Т. Васильціва, М. Пасічника [11,с.128-135], Р. Лупака [12,с.320-325] та інших науковців.

Низка наукових досліджень розкриває й різні аспекти менеджменту, зокрема стратегічного, в сфері гарантування економічної стійкості підприємств, у т. ч. в умовах турбулентності. Це дослідження І. Доценко [13,с.73-78], І. Федулової [14,с.29-45;15,с.64-73] та ін.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Водночас, нові і критично складні умови, що виникли у вітчизняному бізнес-середовищі в умовах війни, обумовлюють потребу в обґрунтуванні та застосуванні більш ефективних підходів і практик щодо забезпечення економічної стійкості вітчизняних суб'єктів господарювання в умовах турбулентності.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є формування інструментарію забезпечення економічної стійкості вітчизняних підприємств в умовах турбулентності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Конфлікт, що триває в Україні, мав значний вплив на економіку країни, оскільки багато підприємств намагаються зберегти свою фінансову та економічну безпеку. Цьому сприяли зниження попиту на товари та послуги, порушення ланцюгів постачання та транспортних мереж, збільшення операційних витрат через заходи безпеки та брак ресурсів. Наприклад, згідно зі звітом Міжнародного валютного фонду, конфлікт спричинив падіння валового внутрішнього продукту України на 17 % з 2014 року.

В умовах проведення воєнних дій підприємства України знаходяться перед викликами, які вимагають не тільки адекватної реакції, але й на загал досягнення високого рівня економічної стійкості. Ці вимоги стають відчутними в нестабільному економічному середовищі та недостатньому забезпеченні фінансування. Забезпечення економічної стійкості стає дуже важливим завданням для підприємств, оскільки їх виживання та успішність у таких унікальних умовах залежить від цього.

Обмежений доступ до традиційних банківських систем породив потребу в альтернативних джерелах фінансування, таких як краудфандинг і однорангове кредитування. Крім того, геополітична та економічна нестабільність призвела до необхідності впровадження стратегій управління ризиками щоб пом'якшити вплив цих факторів на бізнес. Нарешті, розробка планів на випадок непередбачених обставин для забезпечення безперервності діяльності у випадку кризи стала важливою.

Один із запропонованих нових підходів до забезпечення економічної стійкості підприємств в Україні в умовах війни - це диверсифікація джерел фінансування. Це означає, що підприємства мають звертати свою увагу не тільки на стандартні джерела фінансів, але й на нові можливості отримання коштів. Наприклад, вони можуть привертати інвестиції з-за кордону, шукати спонсорів чи використовувати кредитні лінії від різних фінансових установ. Це дає підприємствам більше резервів та дозволяє розподілити ризики між різними джерелами фінансування.

Такий підхід сприяє зміцненню економічної стійкості підприємств та підтримує їх у важкий період воєнного конфлікту. В таких негативних умовах, як повномасштабна війна, залежність від одного джерела фінансування може бути небезпечною. Тому підприємства повинні шукати альтернативні джерела, наприклад, інвесторів, кредитні установи або міжнародні кредитні організації.

Цей підхід, що полягає в забезпеченні фінансової стабільності та резервної бази підприємств для уникнення можливих фінансових стресів, має велику вагомість і значення. У черговому розгортанні цієї ідеї, варто підкреслити, що більшість підприємств України розглядають аналіз ризиків як необхідну складову економічної стійкості.

Під час війни збільшується кількість факторів ризику, зокрема, знижується попит на продукцію та послуги, можливість заблокування постачання сировини чи товарів, а також збільшується ймовірність

пошкоджень майна. У зв'язку з цим, у бізнес-середовищі України підприємства повинні бути налаштовані на ухвалення рішень в умовах нестабільності та адаптувати свою фінансову стратегію до непередбаченого розвитку подій. За допомогою аналізу ризиків підприємства можуть будувати моделі збалансованого підходу до управління капіталом та фінансовими ресурсами. Він дозволяє виявити потенційні загрози та прийняти необхідні заходи для зменшення негативного впливу на фінансово-економічну стабільність.

Наприклад, якщо підприємство працює у вразливій галузі, детальне вивчення ризиків дозволить ідентифікувати проблемні пункти в ланцюгу постачання, розробити план дій для забезпечення альтернативного постачання сировини і зменшення впливу можливих обмежень на фінансові показники.

Реалізація такого підходу до аналізу ризиків може зробити підприємства більш стійкими до змін у зовнішньому середовищі та забезпечити їхню фінансово-економічну безпеку й стійкість. Необхідність адаптації до варіативних кон'юнктурних умов стає новою нормою для вітчизняних бізнес-структур, аналіз ризиків являється ефективним засобом забезпечення стійкості та стабільності фінансово-економічного стану підприємств. Проведення ретельного аналізу ризиків допоможе підприємствам виявити потенційні загрози та прийняти необхідні заходи для їх уникнення або зменшення впливу на функціонування й розвиток бізнесу.

Додатковою складовою забезпечення економічної стійкості може бути ефективне управління ресурсами підприємства.

Умови війни, коли ресурси стають обмеженими, ставлять підприємства перед завданням максимально ефективно використовувати наявні ресурси для забезпечення продуктивності. Це може передбачати оптимізацію виробничих процесів, зменшення витрат та визначення пріоритетних напрямків розвитку. Наприклад, у ситуації війни, коли доступ до зовнішніх ресурсів обмежений, підприємства вимушені переглянути свою стратегію і зосередитися на забезпеченні оптимального використання наявних внутрішніх ресурсів. Це означає, що підприємства мають рухатися до оптимізації виробничих процесів, виявлення непродуктивних та неефективних витрат, а також визначення пріоритетів щодо того, які напрями розвитку є найбільш важливими у контексті даних обмежень.

Здійснення ефективного управління ресурсами забезпечує підприємствам можливість спрямувати свої обмежені ресурси на найбільш важливі завдання і досягнення максимальної продуктивності, не залежно від складності обставин. Це може означати скорочення непотрібних затрат, удосконалення технологічних процесів, автоматизацію роботи та оптимізацію використання трудових ресурсів.

Таке управління ресурсами є головним фактором, який допомагає підтримувати стійкість підприємств у періоди недостатності ресурсів, такі як воєнні часи. Таким чином, ефективне управління ресурсами стає ключовим елементом для забезпечення економічної стійкості підприємств у умовах обмежених ресурсів. Воно впливає на всі аспекти підприємницької діяльності, робить підприємства більш стійкими до зовнішніх впливів та допомагає забезпечити стабільний розвиток навіть у складних умовах. Ефективне управління ресурсами дозволяє підприємствам забезпечити оптимальну фінансову ситуацію навіть у негативних умовах війни.

Слід зазначити, що співпраця зі страховими компаніями може стати невід'ємною складовою в системі забезпечення економічної стійкості українських підприємств за ситуації повномасштабної війни. В умовах непевності, що супроводжує воєнні дії, ризики для бізнесу можуть бути підвищені, зокрема внаслідок руйнування майнового комплексу або припинення виробництва. Укладання страхових полісів на покриття таких ризиків стає абсолютно необхідним кроком для підприємств, оскільки воно допомагає мінімізувати можливі фінансові збитки у разі реалізації небажаних подій. Наприклад, при виникненні збройного конфлікту, підприємства можуть стати жертвами наслідків військових дій, що призведе до знищення їхнього майнового комплексу або зупинки виробництва. В таких випадках, страхові поліси, які включають страхування майна та відповідальності перед третіми особами, дають можливість підприємствам уникнути значних фінансових втрат і відновити свою діяльність після завершення конфлікту.

Також, важливим елементом співпраці зі страховими компаніями є аналіз ризиків, пов'язаних зі специфікою діяльності підприємства. Наприклад, якщо підприємство працює у зоні з високим рівнем природних катастроф, таких як землетруси або повені, важливо забезпечити своє майно страховими полісами проти таких ризиків. Це дозволить підприємству залишатися фінансово стійким і продовжувати свою діяльність навіть у випадку подібних природних катастроф.

Таким чином, співпраця зі страховими компаніями дозволяє підприємствам забезпечувати фінансово-економічну безпеку та стійкість шляхом мінімізації можливих втрат у разі реалізації небажаних подій або ризиків. Це надає підприємствам можливість довіряти своєму страховому партнеру та зосередитися на своїх основних ділових цілях, знаючи, що при необхідності вони мають фінансову підтримку та захист. Співпраця зі страховими компаніями дозволяє підприємствам перекласти частину ризиків на сторону та забезпечити свою фінансово-економічну стабільність.

Умови війни є складним випробуванням для підприємств України. Однак, нові виклики вимагають нових підходів. Забезпечення економічної стійкості підприємств в умовах війни може бути досягнуте шляхом розширення спектра джерел фінансування, проведення глибокого аналізу ризиків, вдосконалення та досягнення ефективного управління ресурсами та набуття навичок в співпраці зі страховими компаніями.

Умови війни створюють непередбачувані ситуації та ставлять підприємства України перед важкими та складними завданнями. Ці виклики потребують нового мислення та підходів, щоб забезпечити стійкість та розвиток компаній. Завдання забезпечення економічної стійкості підприємств в умовах війни є надзвичайно важливим.

З огляду на зазначене, а також на всі інші складні обставини, в яких функціонують вітчизняні підприємства в умовах повномасштабної війни, топ-менеджменту суб'єктів господарювання доцільно організувати внутрішню корпоративну систему гарантування економічної стійкості бізнесу. Провідними елементами такої системи слугують: (1) ідентифікація завдань досягнення належного рівня економічної стійкості; (2) вибудовування підходів до організації й інституціалізації системи забезпечення економічної стійкості корпоративної структури; (3) організація та реалізація заходів зі посилення економічної стійкості підприємства (рис. 1).

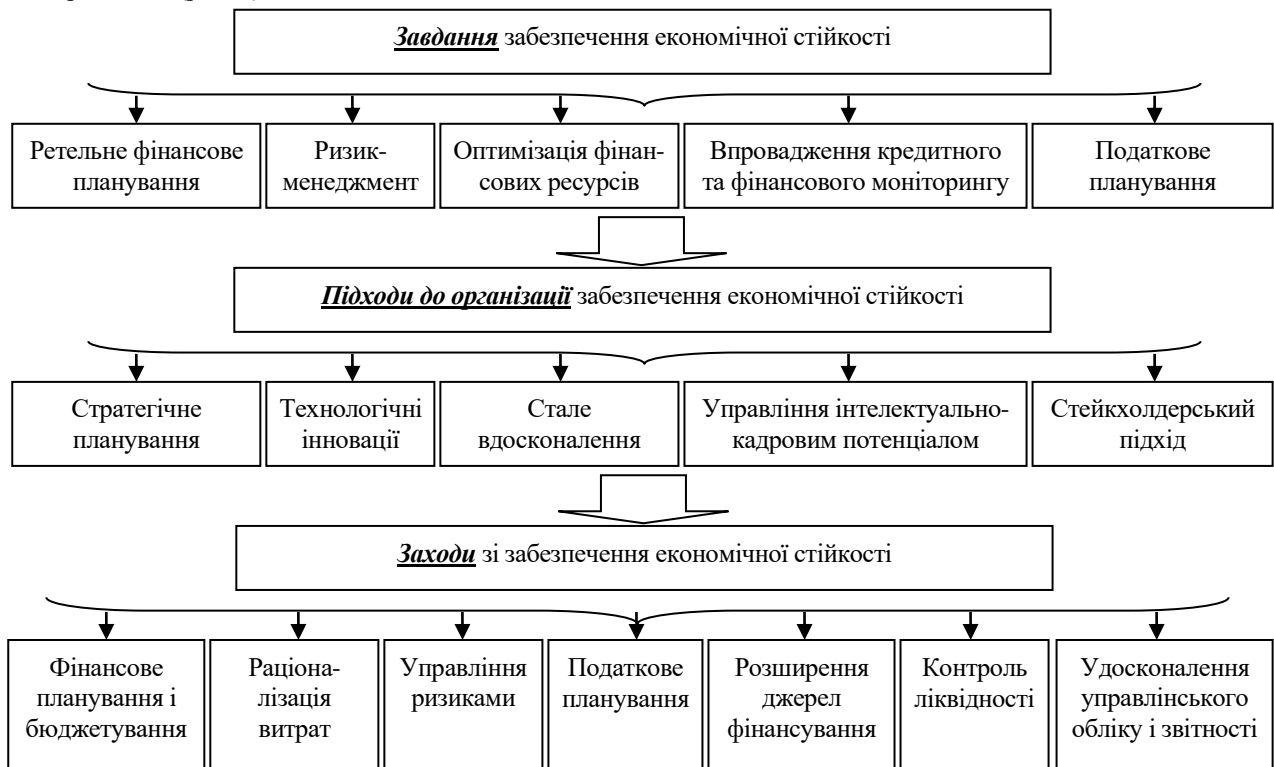

Рис. 1. Елементи системи управління економічною стійкістю вітчизняних підприємств в умовах турбулентності

Додамо також, що важливим способом досягнення економічної стійкості українських підприємств під час війни є розширення спектра джерел фінансування. Замість традиційних методів, які можуть бути обмеженими або недостатніми, компанії повинні активніше диверсифікувати свої потоки фінансування. Це може включати пошук нових інвесторів, отримання кредитів на нових ринках або використання альтернативних інструментів фінансування. Аналіз ризиків також відіграє важливу роль у забезпеченні економічної стійкості вітчизняних суб'єктів господарювання в складному середовищі повномасштабної війни.

Умови війни мають свої особливості та потенційні небезпеки, які можуть вплинути на фінансові показники компаній. Тому детальний аналіз ризиків та розробка стратегій щодо їх управління є необхідним етапом у плануванні та ухваленні рішень. Ефективне управління ресурсами також є одним з ключових факторів, необхідних для забезпечення фінансово-економічної стабільності підприємств в умовах війни. Компанії повинні бути уважнішими при розподілі та використанні своїх ресурсів щоб зменшити витрати та максимізувати результативність.

Вдосконалення управлінських процесів та пошук нових способів оптимізації ресурсів можуть значно сприяти стійкості й успішному функціонуванню вітчизняних підприємств. Крім того, співпраця зі страховими компаніями може виграти важливу роль у забезпеченні економічної стійкості підприємств в умовах війни.

Укладання договорів страхування, які покривають ризики, пов'язані з наслідками війни, може допомогти компаніям зменшити фінансові втрати. Також, страхові компанії можуть надавати експертну підтримку та консультації з управління ризиками щоб допомогти підприємствам більш ефективно управляти фінансовими ризиками. Вирішення задачі забезпечення економічної стійкості підприємств в умовах війни вимагає злагодженого планування та виконання комплексу заходів. Розширення джерел фінансування, аналіз ризиків, ефективне управління ресурсами та співпраця зі страховими компаніями стануть вагомими

чинниками для стійкого розвитку та успіху підприємств в непевних часах війни. Ці підходи допоможуть підприємствам зберегти свою фінансову стабільність та забезпечити їхній успішний розвиток навіть у таких складних умовах.

Підсумовуючи можна зазначити, що війна в Україні створила значні виклики для підприємств країни, зокрема з точки зору їх фінансової та економічної безпеки й стійкості. Проте, впроваджуючи нові підходи та стратегії, український бізнес може подолати ці виклики та зберегти стабільність і зростання. Використання цифрових технологій, диверсифікація продуктових пропозицій та співпраця з міжнародними партнерами можуть сприяти забезпеченню економічної стійкості українських підприємств в умовах воєнного часу.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

В середовищі повномасштабної війни та обумовленої нею критичної турбулентності в разі актуалізувалася проблематика досягнення належного рівня життєздатності та економічної безпеки вітчизняного бізнесу, в основі яких – високий рівень економічної стійкості як здатності протидіяти викликам, ризикам і загрозам сучасності.

Ефективне управління економічною стійкістю в умовах системної кризи має розглядатися топ-менеджментом вітчизняного бізнесу як комплексна і системна робота, спрямована на вирішення таких управлінських завдань в економічній сфері, як (1) ретельне фінансове планування, (2) якісний і виважений ризик-менеджмент, (3) оптимізація фінансових ресурсів, (4) постійний кредитний і фінансовий моніторинг, (5) податкове планування.

При цьому доцільно застосовувати такі підходи до організації системи забезпечення економічної стійкості бізнесу: а) стратегічне планування, б) технологічні інновації, в) ефективне управління інтелектуально-кадровим забезпеченням бізнесу, г) стале вдосконалення (постійне оновлення стратегій, програм та методів ризик- і кризового менеджменту відповідно до змін в бізнес-середовищі), д) стейкхолдерський підхід (орієнтація на збалансування фінансово-економічних інтересів усіх зацікавлених у функціонуванні та розвитку підприємства сторін).

Провідними економічними заходами, які слід реалізувати в цілях досягнення належного рівня економічної стійкості вітчизняних суб'єктів господарювання в умовах високого рівня турбулентності, слугують: (1) фінансове планування та бюджетування, (2) раціоналізація витрат, (3) управління ризиками, (4) податкове планування, (5) розширення джерел фінансування, (6) контроль ліквідності, (7) вдосконалення управлінського обліку та звітності.

Подальші наукові дослідження у цьому напрямі стосуються удосконалення методики аналізування економічної стійкості підприємств в умовах критично високого рівня нестабільності зовнішнього середовища господарювання.

Література

1. Іванюк У. В. Соціально-демографічний аспект формування потенціалу резилентності соціально-економічної системи України. Регіональна економіка. 2023. №2 (108). С. 80-87.
2. Іванюк У.В. Домінантні ознаки, види та драйвери резилентності економічної системи в умовах глобальної нестабільності. Економіка та суспільство. 2022. № 43. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1757>.
3. Іванюк У.В. Теоретичне підґрунтя дослідження резилентності соціально-економічної системи в умовах впливу глобальних тенденцій. Напрями глобальної нестабільності. Економіка та суспільство. 2022. № 43. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1757>.
4. Люта О. В., Пігуль Н. Г, Глядько К. В. Теоретичні засади управління ліквідністю та платоспроможністю підприємств. Вісник СумДУ. Серія «Економіка». 2019. № 4. С. 14–23.
5. Лопатинська О., Пономарьова О. Сучасна методика аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2022. № 5. Том 1. С. 221–228.
6. Денисенко М. П., Зазимко О. П. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємства. Агросвіт. 2015. № 10. С. 52–58.
7. Попович Д. В., Алимов О. С. Дослідження ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств та засоби її підвищення у сучасних умовах. Приазовський економічний вісник. 2018. № 1. С. 31–35.
8. Денисенко М. П. Заходи покращення фінансового стану підприємства у сучасних умовах господарювання. Економіка і держава. 2019. № 12. С. 61–65.
9. Качмарик Я. Д., Куцик П. О., Лупак Р. Л., Качмарик І. Я. Економічний механізм забезпечення конкурентоспроможності торговельного підприємства : монографія. Львів : ЛА «Піраміда», 2012. 208 с.
10. Костенко Ю., Короленко О., Гузь М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. Електронний журнал. 2022. Вип. 43. URL : <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1758>.

11. Васильців Т. Г., Пасічник М. Б. Чинники та джерела загроз економічній безпеці підприємства. Науковий вісник НЛТУ України. 2008. Вип. 18 (10). С. 128-135.
12. Лупак Р. Л. Економічне обґрунтування стратегічного управління конкурентоспроможністю підприємства. Бізнес Інформ. 2013. № 4. С. 320-325.
13. Доценко І. О. Стратегія управління фінансовими ризиками підприємства в процесі формування його фінансової безпеки. Modern Economics. 2020. № 20. С. 73–78.
14. Федуллова І. В. Ідентифікація ризиків як складова ризик-менеджменту. Інтелект XXI. 2016. № 4. С. 29–45.
15. Федуллова І. В. Стратегія ризик-менеджменту. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. 2019. Т. 1. № 1. С. 64–73.

References

1. Ivanyuk, U. V. (2023). Socio-demographic aspect of the formation of the resilience potential of the socio-economic system of Ukraine. *Regional economy*. no. 2(108). pp. 80-87.
2. Ivanyuk, U.V. (2022). Dominant signs, types and drivers of resilience of the economic system in conditions of global instability. *Economy and society*. no. 43. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1757>.
3. Ivanyuk, U.V. (2022). The theoretical basis of the study of the resilience of the socio-economic system under the influence of global trends. *Directions of global instability. Economy and society*. no. 43. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1757>.
4. Lyuta, O. V., Pigul, N. G., Gliadko, K. (2019). Theoretical principles of management of liquidity and solvency of enterprises. *Bulletin of Sumy State University. «Economy» series*. no. 4. P. 14–23.
5. Lopatynska, O., Ponomaryova, O. (2022). Modern method of analysis of liquidity and solvency of the enterprise. *Bulletin of the Khmelnytskyi National University. Economic sciences*. no. 5. Vol. 1. P. 221–228.
6. Popovych, D. V., Alimov, O. S. (2018). Research on the effectiveness of financial and economic activity of enterprises and means of its improvement in modern conditions. *Pryazovsky Economic Bulletin*. no. 1. P. 31–35.
7. Denysenko, M. P. (2019). Measures to improve the financial condition of the enterprise in modern economic conditions. *Economy and the state*. no. 12. P. 61–65.
8. Denysenko, M. P., Zazimko, O. P. (2015). Main aspects of assessing the financial state of the enterprise. *Agroworld*. no. 10. P. 52–58.
9. Kachmarik, Y. D., Kutsik, P. O., Lupak, R. L., Kachmarik, I. Ya. (2012). The economic mechanism of ensuring the competitiveness of a trading enterprise. Lviv : LA «Piramida». 208 p.
10. Kostenko, Yu., Korolenko, O., Guz, M. (2022). Analysis of the financial stability of the enterprise in the conditions of martial law. *Economy and society. Electronic magazine*. Is. 43. URL: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1758>.
11. Vasyltsiv, T. G., Pasichnyk, M. B. (2008). Factors and sources of threats to the economic security of the enterprise. *Scientific bulletin of NLTU of Ukraine*. Issue 18 (10). pp. 128-135.
12. Lupak, R.L. (2013). Economic justification of strategic management of the competitiveness of the enterprise. *Business Inform*. no. 4. pp. 320-325.
13. Dotsenko, I. O. (2020). The strategy of managing financial risks of an enterprise in the process of forming its financial security. *Modern Economics*. no. 20. P. 73–78.
14. Fedulova, I. V. (2016). Identification of risks as a component of risk management. *Intelligence XXI*. no. 4. P. 29–45.
15. Fedulova, I. V. (2019). Risk management strategy. *Management and entrepreneurship in Ukraine: stages of formation and problems of development*. Vol. 1. no. 1. P. 64–73.